

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

*Πρόγραμμα Καλλιέργειας Δεξιοτήτων
Πράξη: «Επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στις δεξιότητες
μέσω εργαστηρίων» (MIS 5092064)*

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ «ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΑΝΘΡΩΠΙΝΟΥ ΔΥΝΑΜΙΚΟΥ
ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ 2014-2020» που συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και
την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο)

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση
Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΑ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ

ΘΕΜΑΤΙΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ: ΦΡΟΝΤΙΖΩ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

1. Οικολογία -Παγκόσμια και Τοπική κληρονομιά

Φύλαξε το μην πετάς, ανακύκλωσε με μας!

Δρ. Σοφία Δ. Χατζηγεωργιάδου

Φιλοσοφία –Σκοπιμότητα προγράμματος

Το παρόν πρόγραμμα ανήκει στη θεματική «Περιβάλλον και Εκπαίδευση για την Αειφόρο Ανάπτυξη» (ΙΕΠ, 2014). Αφορμή για το σχεδιασμό του προγράμματος αποτέλεσε η ανάγκη διαμόρφωσης κατάλληλων στάσεων και δεξιοτήτων στα παιδιά μικρής ηλικίας, σχετικά με σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα. Οι σύγχρονες κοινωνίες, των οποίων κύρια πρακτική αποτελεί η υπερκατανάλωση αγαθών καταφεύγουν αναπόφευκτα σε κατασπατάληση φυσικών πόρων και ενέργειας, καθώς και στην παραγωγή τεράστιου όγκου απορριμμάτων (Ηλιοπούλου, 2016).

Είναι σαφές ότι εάν οι σύγχρονες κοινωνίες επιδιώκουν μία βιώσιμη μελλοντική πορεία, είναι απαραίτητο να οργανώσουν την ορθολογική διαχείριση των απορριμμάτων τους με έμφαση στη μείωση της παραγωγής των προϊόντων και την ανακύκλωσή τους. Επομένως, η αλλαγή στάσεων και συμπεριφορών και η ανάληψη δράσης είναι προαπαιτήση για τους μελλοντικούς πολίτες ολόκληρου του πλανήτη.

Τί είναι όμως τα απορρίμματα; «...δεν είναι τίποτε άλλο από υλικά ή αντικείμενα που βρίσκονται σε στερεή ή ημιστερεήκαι, τα οποία ο άνθρωπος θεωρεί άχρηστα, δηλαδή ότι δεν έχουν απολύτως καμία χρησιμότητα και αξία. Άρα πρόκειται για υλικά που επιθυμεί να απομακρυνθούν από κοντά του, καθώς είτε του καταλαμβάνουν το χώρο, είτε του προσβάλλουν την αισθητική ή ακόμα φαίνεται να αποτελούν κίνδυνο για την υγεία του.» (Γαβριλάκης, 2000, σελ. 5).

Η βασικότερη πρακτική μείωσης των απορριμμάτων στην Ελλάδα είναι η ανακύκλωση και αποτελεί τη σημαντικότερη πτυχή διαχείρισής τους (Ηλιοπούλου, 2016). Η ευαισθητοποίηση στα περιβαλλοντικά προβλήματα, η παρουσίαση φιλοπεριβαλλοντικών στάσεων, καθώς και η οργάνωση σχετικών δράσεων είναι σημαντικό να ξεκινούν από πολύ μικρή ηλικία, ώστε να λειτουργούν παρεμβατικά στη διαμόρφωση φιλικών προς το περιβάλλον αξιών, στάσεων και συμπεριφορών (Mackey, 2012). Σύμφωνα με έρευνες, η περιβαλλοντική εκπαίδευση που εστιάζει σε βιωματικές και ενεργητικές στρατηγικές, με στόχο την ανάπτυξη δεξιοτήτων όπως η επίλυση προβλημάτων, η οργανωτική ικανότητα για την ανάληψη δράσης είναι πιθανότερο να προετοιμάσει επαρκέστερα παιδιά και άρα, πολίτες, ώστε να αποτελέσουν σημαντικούς παράγοντες αλλαγής προς ένα βιώσιμο μέλλον (Ardoi et al., 2013).

Βασικός σκοπός του προγράμματος είναι να γίνει κατανοητό από τους/τις μαθητές/τριες ότι τα απορρίμματα είναι αποτέλεσμα της ανθρώπινης δραστηριότητας και η διαχείρισή τους αποτελεί σημαντικότερη ευθύνη όλων, μικρών και μεγάλων. Οι επιμέρους στόχοι αφορούν στη διαμόρφωση συμπεριφορών και στρατηγικών: (α) ελέγχου της ανεξέλεγκτης ρίψης απορριμμάτων, (β) ορθολογικής διαχείρισής τους (συλλογή και αποκομιδή) και (γ) ανακύκλωσης. Ακολουθώντας τις φάσεις της διερευνητικής μάθησης (Kotsari & Smyrniotou, 2017), αξιοποιώντας τις ρουτίνες σκέψης στη ροή των μαθησιακών δραστηριοτήτων, τις δυνατότητες που παρέχει η ψηφιακή μάθηση και στοιχεία διαφοροποιημένης διδασκαλίας και

περιγραφικής αξιολόγησης, οι μαθητές/τριες εμπλέκονται ενεργά στην οικοδόμηση της γνώσης και αποκτούν δεξιότητες μάθησης, νου, δεξιότητες κοινωνικής ζωής και ενσυναίσθησης, καθώς και δεξιότητες τεχνολογίας.

Βιβλιογραφικές αναφορές

Ardoin, N. M., Clark, C., & Kelsey, E. (2013). An exploration of future trends in environmental education research. *Environmental Education Research*, 19(4), 499-520.

Γαβριλάκης, Κ. (2000). *Απορρίμματα: προβλήματα και η αντιμετώπισή τους [Οδηγός εκπαιδευτικών]*. ΥΠΕΠΘ: Αθήνα.

Ηλιοπούλου, Ι. (2016). Αντιλήψεις παιδιών προσχολικής και πρωτοσχολικής ηλικίας για την ανακύκλωση: έρευνα σε παιδιά του Βόλου. *Έρευνα στην Εκπαίδευση*, 5(1), 148-164. doi:<https://doi.org/10.12681/hjre.10677>

ΙΕΠ (2014). *Πρόγραμμα Σπουδών Νηπιαγωγείου. «ΝΕΟ ΣΧΟΛΕΙΟ (Σχολείο 21ου αιώνα) – Νέο Πρόγραμμα Σπουδών»*.

Fien, J. (2004). Education for Sustainability. In R. Gilbert (Ed.), *Studying Society and Environment. A Guide for Teachers*, (pp.184–200). South Melbourne: Thomson.

Mackey, G. (2012). To Know, to Decide, to Act: The Young Child's Right to Participate in Action for the Environment. *Environmental Education Research*, 18 (4), 473–484.

Kotsari K., Smyrniou, Z. (2017). Inquiry based Learning and Meaning Generation through modelling on geometrical optics in a constructionist environment. *European Journal of Science and Mathematics Education* 5 (1), 14-27

Πληροφορίες υλοποίησης: προαπαιτούμενες γνώσεις, προετοιμασία υλικού

Οι προαπαιτούμενες γνώσεις των παιδιών αφορούν: (α) στις εμπειρίες και βιώματα σε σχέση με τη διαχείριση των απορριμμάτων μέσα από τις προσλαμβάνουσες που έχουν από το οικογενειακό και σχολικό περιβάλλον και (β) στη δεξιότητα «σύρε και άσε» για τη χρήση ψηφιακών εργαλείων.

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ			
ΣΧΟΛΕΙΟ		ΤΜΗΜΑ.....	ΣΧΟΛ. ΕΤΟΣ:2021-2022
Θεματική	2. Φροντίζω το περιβάλλον	Υποθεματική	Οικολογία - Παγκόσμια και Τοπική κληρονομιά
ΒΑΘΜΙΔΑ/ΤΑΞΕΙΣ (που προτείνονται)	Πρωτοβάθμια/Νηπιαγωγείο		
Τίτλος	Φύλαξε το μην πετάς, ανακύκλωσε με μας!		
Δεξιότητες στόχευσης του εργαστηρίου	Δεξιότητες μάθησης του 21ου αιώνα Δεξιότητες ζωής Δεξιότητες του νου Δεξιότητες τεχνολογίας		
Σύνδεση με τη Βασική Θεματική	Διαχείριση απορριμμάτων, ανακύκλωση		

Προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα	Εργαστήριο/τίτλος	Δραστηριότητες – (ενδεικτικές)
<p>Φάση 1: ΕΡΩΤΗΣΗ</p> <p>Οι μαθητές/τριες διερευνούν ερωτήματα σχετικά με το θέμα της διαχείρισης των άχρηστων αντικειμένων και αναφέρουν τις γνώσεις και τις εμπειρίες τους σχετικά με τα απορρίμματα. Καλλιεργούνται οι εξής δεξιότητες:</p> <p>Δραστηριότητα 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες Μάθησης - Κριτική σκέψη, Επικοινωνία. <p>Δραστηριότητα 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες Μάθησης: Συνεργασία, Δημιουργικότητα, Επικοινωνία. • Δεξιότητες Νου – Κατασκευές, Επίλυση Προβλήματος <p>Δραστηριότητα 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες Μάθησης- Επικοινωνία, Συνεργασία, Ψηφιακές δεξιότητες μάθησης • Δεξιότητες Ζωής- Κοινωνική Ενσυναίσθηση και Ευαισθησία, Υπευθυνότητα 	<p>Τι γίνεται με τα άχρηστα;</p> 	<p>1. Οι μαθητές/τριες συστήνονται με το θέμα. Αποφασίζουν ένα όνομα για την ομάδα έρευνάς τους και δημιουργούν ένα συμβόλαιο δράσης τμήματος για τη διερεύνησή του σε κλίμα συνεργασίας. Σχεδιάζουν ό,τι γνωρίζουν για τη διαχείριση των άχρηστων αντικειμένων. Παρουσιάζουν στην ολομέλεια τις ζωγραφιές τους και καταθέτουν τις απόψεις τους.</p> <p>Φύλλο Εργασίας 1</p> <p>2. Οι μαθητές/τριες φαντάζονται ότι από κάπου έρχεται μια δυσάρεστη μυρωδιά. Αναπαριστούν τα συναισθήματα με το πρόσωπο και το σώμα τους. Σε ζεύγη ζωγραφίζουν τι μπορεί να δημιουργεί αυτή τη μυρωδιά και εξηγούν από που προέρχεται και γιατί. Εστιάζουν στο θέμα των απορριμμάτων και παράλληλα ενεργοποιείται η φαντασία τους. Παρουσιάζουν τις δημιουργίες τους και εξηγούν τα αποτελέσματα της συνεργασίας τους στην ολομέλεια.</p> <p>Φύλλο Εργασίας 2</p> <p>3. Συζήτηση στην ολομέλεια και δημιουργία εννοιολογικού χάρτη με ιδεοθύελλα. Προτεινόμενες ερωτήσεις (βλ. σελ. 17). Εάν είναι διαθέσιμος διαδραστικός πίνακας μπορεί να αξιοποιηθεί με αντίστοιχα λογισμικά (coggleit, popplet, spiderscribe). Μεταφορτώνονται φωτογραφίες (φύλλα εργασίας – ζωγραφιές) από κοινού με τα παιδιά.</p>

Φάση 2:ΥΠΟΘΕΣΗ/ΑΠΟΔΕΙΞΗ
Οι μαθητές/τριες δίνουν προτεραιότητα στη συλλογή στοιχείων σε σχέση με τους τρόπους διαχείρισης των απορριμμάτων, παρατηρούν το περιβάλλον τους και τους τρόπους που εφαρμόζονται, καταγράφουν και αναρωτιούνται. Καλλιεργούνται οι εξής δεξιότητες:

Δραστηριότητα 1

- Δεξιότητες Νου-Ρουτίνας σκέψης Δημιουργικές Συγκρίσεις
- Δεξιότητες Μάθησης: Κριτική Σκέψη, Δημιουργικότητα
- Δεξιότητες Ζωής: Κοινωνική Ενσυναίσθηση και Ευαισθησία
- Δεξιότητες Τεχνολογίας-Γραμματισμός στα μέσα, Δεξιότητες Ανάλυσης Περιεχομένου σε ηλεκτρονικά μέσα

Δραστηριότητα 2 και 3

- Δεξιότητες Νου-Οργανωσιακή σκέψη, Μελέτη Περίπτωσης, Επίλυση Προβλήματος, Ρουτίνες σκέψεις: Παρατηρώ-Σκέφτομαι-Αναρωτιέμαι
- Δεξιότητες Τεχνολογίας
- Δεξιότητες Μάθησης-Κριτική σκέψη, Επικοινωνία

Ας δούμε τι συμβαίνει γύρω μας

1. Οι μαθητές/τριες παρακολουθούν το βίντεο (βλ. Εκπαιδευτικό υλικό, σελ. 13) και καλούνται να παρατηρήσουν, να συγκρίνουν και να διαχειριστούν κριτικά τις πληροφορίες. Στη συνέχεια, φτάνουν σε συμπεράσματα σε σχέση με την προσωπική τους κατάσταση. Πως θα ήταν ο τόπος τους με καλή διαχείριση απορριμμάτων και πως με κακή διαχείριση.

Φύλλο Εργασίας 3

2. Οργανώνεται ένας μικρός περίπατος γύρω από το σχολικό κτίριο ώστε να παρατηρήσουν καλύτερα οι μαθητές τον περιβάλλοντα χώρο με στόχο: (α) να εντοπίσουν τους κάδους που υπάρχουν στη γύρω περιοχή και να τους καταγράψουν, (β) να παρατηρήσουν τυχόν προβλήματα σε σχέση με τα απορρίμματα και να τα καταγράψουν, (γ) να εξετάσουν κατά πόσο το περιβάλλον γύρω από το σχολείο είναι φροντισμένο επαρκώς και να καταγράψουν καλές πρακτικές διαχείρισης των απορριμμάτων που θα εντοπίσουν. Αποτύπωση με φωτογραφίες ή μικρά βίντεο.

3. Επιστρέφοντας από τον περίπατο καλούνται να αποτυπώσουν ατομικά τη διαδρομή που ακολούθησαν και τα όσα συνάντησαν στον δρόμο. Επίσης, καλούνται να εκφράσουν την άποψή τους σε σχέση με την ικανοποιητική φροντίδα του περιβάλλοντα χώρου και προτάσεις βελτίωσης. **Φύλλο Εργασίας 4**

<p>Φάση 3: ΑΝΑΛΥΣΗ Οι μαθητές/τριες επεξεργάζονται και αναλύουν τα στοιχεία από διαφορετικές πηγές. Παρατηρούν και αναλύουν την προσωπική τους πρακτική διαχείρισης απορριμμάτων στο σχολείο, γνωρίζουν φιλοπεριβαλλοντικές στάσεις και συμπεριφορές και παίζουν.</p> <p>Καλλιεργούνται οι εξής δεξιότητες:</p> <p>Δραστηριότητα 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες Μάθησης-Κριτική σκέψη, Επικοινωνία • Δεξιότητες Τεχνολογίας <p>Δραστηριότητα 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες Τεχνολογίας-Γραμματισμός στα μέσα, Δεξιότητες Ανάλυσης Περιεχομένου σε ηλεκτρονικά μέσα • Δεξιότητες Νου-Κατασκευές, Επίλυση Προβλήματος • Δεξιότητες Μάθησης-Επικοινωνία, Συνεργασία <p>Δραστηριότητα 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες Νου-Παιχνίδια, Εφαρμογές, Επίλυση προβλημάτων • Δεξιότητες Τεχνολογίας-Γραμματισμός στα μέσα, Δεξιότητες Ανάλυσης Περιεχομένου σε ηλεκτρονικά μέσα • Δεξιότητες Μάθησης-κριτική σκέψη 	<p style="text-align: center;">Και τι κάνουμε με τα σκουπίδια;</p> <p style="text-align: center;"></p>	<p>1. Οι μαθητές/τριες καταγράφουν τα απορρίμματα της τάξης και τους τρόπους διαχείρισής τους. Αναγνωρίζουν τη σήμανση της ανακύκλωσης. Φωτογραφίζουν τον δίσκο του φαγητού τους. Συζητούν για τα ευρήματά τους στην ολομέλεια χωρίζοντας τα (οργανικά και ανακυκλώσιμα). Κατατάσσουν τα ανακυκλώσιμα σε κατηγορίες (χαρτί, πλαστικό κα). Δημιουργούν έναν πίνακα με τα διαφορετικά ανακυκλώσιμα και μη είδη που βρήκαν και αντίστοιχους κάδους με συγκεκριμένο χρώμα ή δική τους επισήμανση.</p> <p>2. Οι μαθητές/τριες παρακολουθούν τα βίντεο για την ανακύκλωση (Βλ. Εκπαιδευτικό υλικό, σελ. 13). Ενημερώνονται για την επιλογή των ειδών, τη σωστή προετοιμασία τους και απόρριψη τους (οργανικά -ανακυκλώσιμα, σωστό είδος-κάδος, καθαριότητα, όχι συσκευασία σε σακούλες). Εμπλουτίζουν τον πίνακα με ζωγραφιές, εικόνες διαφημιστικών φυλλαδίων, αποκόμματα συσκευασιών και καταγράφουν τους τρόπους διαχείρισής τους.</p> <p>3. Οι μαθητές/τριες φέρνουν από το σπίτι τους διάφορα ανακυκλώσιμα υλικά. Τα παιδιά παίζουν ένα κινητικό παιχνίδι και διαχωρίζουν τα ανακυκλώσιμα είδη (π.χ. σε καλάθια, κάδους, στεφάνια με σήμανση). Κατόπιν παίζουν τα ψηφιακά παιχνίδια στην τάξη. Αποστέλλονται οι σύνδεσμοι στους γονείς (Βλ. Εκπαιδευτικό υλικό, σελ. 13).</p>
---	--	--

<p>Φάση 4: ΕΞΗΓΗΣΗ</p> <p>Οι μαθητές/τριες διαμορφώνουν εξηγήσεις βασισμένες σε επιστημονικά κριτήρια. Επιχειρηματολογούν για την ανθρώπινη δραστηριότητα και πως επιδρά στο περιβάλλον και υποστηρίζουν τις θέσεις τους. Καλλιεργούνται οι εξής δεξιότητες:</p> <p>Δραστηριότητα 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες Μάθησης-Κριτική σκέψη, Δημιουργικότητα • Δεξιότητες Νου-Οργανωσιακή σκέψη, Κατασκευές <p>Δραστηριότητα 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες Μάθησης-Κριτική Σκέψη, Επικοινωνία • Δεξιότητες Ζωής-Διαμεσολάβηση και Κοινωνική Ενσυναίσθηση και Ευαισθησία <p>Δραστηριότητα 3</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες Μάθησης-Συνεργασία, Επικοινωνία, Κριτική Σκέψη • Δεξιότητες Νου-Κατασκευές, Εφαρμογές • Δεξιότητες Ζωής-Υπευθυνότητα, Ενσυναίσθηση-Ευαισθησία • Δεξιότητες Τεχνολογίας-Γραμματισμός στα μέσα 	<p>Ας δώσουμε εξηγήσεις και σε προβλήματα λύσεις!</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Η επίσκεψη ενός ειδικού ή η επίσκεψη σε ένα ΚΠΕ προτείνεται. Χωρίζονται σε δύο ομάδες και καταγράφουν (α) τα βασικότερα προβλήματα διαχείρισης απορριμμάτων που δημιουργεί η ανθρώπινη συμπεριφορά και (β) με ποιες δραστηριότητες οι άνθρωποι φροντίζουν το περιβάλλον. Φύλλα Εργασίας 5 & 6 2. Βάσει των φύλλων εργασίας πραγματοποιείται διαγωνισμός επιχειρηματολογίας για τις ανθρώπινες ενέργειες που καταστρέφουν το περιβάλλον και για ενέργειες που το φροντίζουν. Τα παιδιά επιχειρηματολογούν στην ολομέλεια. 3. Ταξινομούν τις εργασίες τους ώστε να απαντούν ανά ζεύγη στα προβλήματα που αντιμετωπίζει το περιβάλλον, δημιουργώντας ένα «Τοίχο προβλημάτων και λύσεων» (π.χ. πρόβλημα-το πέταγμα των σκουπιδιών στο δρόμο λύση-χρήση κάδων, πρόβλημα-καταστροφή δασών λύση-ανακύκλωση χαρτιού). Ο «Τοίχος προβλημάτων και λύσεων» μπορεί να γίνει και με ηλεκτρονική μορφή. Οι εργασίες των παιδιών φωτογραφίζονται και μεταφορτώνονται σε ένα Padlet, το οποίο μπορεί να αναρτηθεί στην ιστοσελίδα του νηπιαγωγείου και να αποσταλεί με email. Με τον τρόπο αυτό, οι διαπιστώσεις των παιδιών μπορούν να διαχυθούν στην εκπαιδευτική κοινότητα και στους γονείς.
--	--	---

Φάση 5: ΣΥΝΔΕΣΗ

Οι μαθητές/τριες συνδέουν τις εξηγήσεις τους με την επιστημονική γνώση και τα δεδομένα. Μέσω της τέχνης εκφράζουν τις νέες γνώσεις, εμπειρίες και συναισθήματα για το θέμα της διαχείρισης των απορριμμάτων.

Καλλιεργούνται οι εξής δεξιότητες:

Δραστηριότητα 1

- Δεξιότητες Μάθησης-Κριτική σκέψη, Δημιουργικότητα, Επικοινωνία, Συνεργασία
- Παραγωγική μάθηση μέσω των τεχνών και της δημιουργικότητας
- Δεξιότητες Νου-Οργανωσιακή σκέψη, Εφαρμογές
- Δεξιότητες Ζωής – Υπευθυνότητα
- Δεξιότητες Τεχνολογίας-Γραμματισμός στα μέσα

Δραστηριότητα 2

- Δεξιότητες Μάθησης, Δημιουργικότητα, Επικοινωνία, Συνεργασία, Κριτική σκέψη
- Δεξιότητες Νου-Οργανωσιακή σκέψη, Κατασκευές, Εφαρμογές

Ένα θεατρικό με θέμα περιβαλλοντικό

1. Κάνοντας παρατηρήσεις, διερευνώντας πηγές, και ερχόμενοι σε επαφή με ειδικούς, οι μαθητές/τριες βγάζουν τα συμπεράσματά τους, τα οποία αποτελούν τον κύριο σκελετό του σεναρίου για ένα θεατρικό δρώμενο με θέμα την ανακύκλωση. Χρησιμοποιείται η στρατηγική του «χάρτη της ιστορίας» (Χατζηγεωργιάδου, 2018) σε διαδραστικό πίνακα εφόσον υπάρχει. Με ιδεοθύελλα καταγράφονται: (α) ο τόπος (β) ο χρόνος (γ) οι ήρωες (δ) το πρόβλημα (ε) το συναίσθημα ηρώων (ζ) η δράση και η λύση στο πρόβλημα (η) το συναίσθημα των ηρώων (ι) μελλοντικά σχέδια ηρώων. Προτεινόμενο τραγούδι (βλ. Εκπαιδευτικό Υλικό, σελ. 13). Μέσω της ιστορίας τα παιδιά έχουν την ευκαιρία να αξιοποιήσουν τις γνώσεις τους για τα προβλήματα που σχετίζονται με την ανακύκλωση: (α) η υπερκατανάλωση ειδών και η απόρριψή τους, (β) η επιλογή των ειδών για ανακύκλωση (γ) η κακή προετοιμασία των ανακυκλώσιμων ειδών (ελλιπής καθαριότητα, λανθασμένη ρίψη σε κάδους κτλ)

2. Κατασκευάζουν μάσκες, κουστούμια και σκηνικά από ανακυκλώσιμα είδη. Επιλέγουν τα κατάλληλα είδη και τα αξιοποιούν. Η χρήση μάσκας προτείνεται ώστε να είναι δυνατός ο διαμοιρασμός μέσω διαδικτύου της βιντεοσκόπησης του θεατρικού.

Φάση 6: ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑ

Οι μαθητές/τριες παρουσιάζουν τα

πορίσματα που κατέληξαν αξιοποιώντας την τέχνη με στόχο αφενός τη διαφοροποίηση του περιεχομένου της γνώσης και αφετέρου την ευαισθητοποίηση της τοπικής κοινότητας.

Καλλιεργούνται οι εξής δεξιότητες:

- Παραγωγική μάθηση μέσω των τεχνών και της δημιουργικότητας
- Δεξιότητες Μάθησης- Δημιουργικότητα, Επικοινωνία, Συνεργασία
- Δεξιότητες Νου- Οργανωσιακή σκέψη, Κατασκευές, Εφαρμογές
- Δεξιότητες Τεχνολογίας
- Δεξιότητες Ζωής- Υπευθυνότητα, Δεξιότητες Κοινωνικής Ενσυναίσθησης, Πολιτειότητα

Ας δείξουμε σε όλους ό,τι μάθαμε!

Οι μαθητές/τριες οργανώνουν και υλοποιούν δράσεις ενημέρωσης της εκπαιδευτικής κοινότητας και του οικογενειακού τους περιβάλλοντος.

1. Δημιουργία αφίσας για το θεατρικό δρώμενο. Η αφίσα μπορεί να δημιουργηθεί είτε στο χαρτί με ζωγραφική είτε με χρήση ψηφιακών εφαρμογών, για παράδειγμα postermgwall, canva. Σε αυτές τις εφαρμογές μπορούν να μεταφορτωθούν φωτογραφίες από ζωγραφιές ή άλλες κατασκευές -των παιδιών για να εμπλουτιστεί το περιεχόμενό τους. Επίσης, εφόσον υπάρχει διαδραστικός πίνακας μπορούν να δημιουργηθούν ομαδικές ζωγραφιές και να αξιοποιηθούν στην αφίσα.
2. Δημιουργία προσκλήσεων για το θεατρικό δρώμενο.
3. Παρουσίαση δρώμενου και βιντεοσκόπηση για ανάρτηση στην ιστοσελίδα του σχολείου και για διαμοιρασμό στην εκπαιδευτική κοινότητα.

<p>Φάση 7: ΣΤΟΧΑΣΜΟΣ/ΑΝΤΑΝΑΚΛΑΣΗ</p> <p>Οι μαθητές/τριες αναστοχάζονται επί της διαδικασίας. Καλλιεργούνται οι δεξιότητες:</p> <p>Δραστηριότητα 1</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες Νου- Ρουτίνες σκέψεις/αναστοχασμός • Δεξιότητες Μάθησης- Επικοινωνία, Συνεργασία • Δεξιότητες Ζωής- Κοινωνικές Δεξιότητες, Κοινωνική Ενσυναίσθηση, Υπευθυνότητα • Δεξιότητες Τεχνολογίας <p>Δραστηριότητα 2</p> <ul style="list-style-type: none"> • Δεξιότητες Νου- Ρουτίνες σκέψεις/ αναστοχασμός • Δεξιότητες Μάθησης- Επικοινωνία, Κριτική σκέψη 	<p>Πόσο χρήσιμα είναι τα άχρηστα; - Αξιολόγηση</p> 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Συζήτηση στην ολομέλεια και δημιουργία του τελικού εννοιολογικού χάρτη με ιδεοθύελλα. Προτεινόμενες ερωτήσεις (βλ. σελ. 17). Εάν είναι διαθέσιμος διαδραστικός πίνακας μπορεί να αξιοποιηθεί με αντίστοιχα λογισμικά (coggleit, popplet, spiderscribe). 2. Συμπλήρωση της προτεινόμενης Κλείδας Αξιολόγησης κάθε μαθητή/τριας (βλ. σελ. 14) και το ερωτηματολόγιο αυτο-αξιολόγησης (Φύλλο Αυτο-αξιολόγησης II) (βλ. σελ. 25) για την ολοκλήρωση αξιολόγησης του προγράμματος.
--	---	--

Εκπαιδευτικό Υλικό/ Συνδέσεις

Εργαστήριο 2

Δραστηριότητα 1- Βίντεο

HD Peri Poll (ανασύρθηκε στις 25-5-2021) δίνεται ο σύνδεσμός μέσω Safeyoutube
<https://video.link/w/mKlxc>

Εργαστήριο 3

Δραστηριότητα 2 - Βίντεο

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ VIDEO ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ - Ο ΠΕΡΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ
(ανασύρθηκε στις 25-5-2021) δίνεται ο σύνδεσμός μέσω Safeyoutube
<https://youtu.be/0hr9cOUKfGY>

ΠΑΙΔΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΒΙΝΤΕΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΜΠΛΕ ΚΑΔΟ - ΕΕΑΑ (ανασύρθηκε στις 25-5-2021) δίνεται ο σύνδεσμός μέσω Safeyoutube <https://video.link/w/jTlxc>

ΤΙ ΜΠΟΡΟΥΝ ΝΑ ΓΙΝΟΥΝ ΤΑ ΥΛΙΚΑ ΜΕΤΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ (ανασύρθηκε 25-5-2021) δίνεται ο σύνδεσμός μέσω Safeyoutube <https://video.link/w/2bJxc>

ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ VIDEO ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ - ΜΠΕΤΥ Η ΚΟΜΠΟΣΤΟΠΟΙΗΣΗ
(ανασύρθηκε στις 25-5-2021) δίνεται ο σύνδεσμός μέσω Safeyoutube
<https://youtu.be/NXSBa-MgtBw>

Ανακύκλωση συσκευών - Δεν είναι Παραμύθι 1 (ανασύρθηκε στις 25-5-2021)
δίνεται ο σύνδεσμός μέσω Safeyoutube <https://video.link/w/gjJxc>

Δραστηριότητα 3 - Ψηφιακά παιχνίδια

Παιχνίδι 1 Διακρίνουν τα είδη που ανακυκλώνονται

<https://learningapps.org/display?v=ppakzw9z321>

Παιχνίδι 2 Διαχωρίζουν τις κατηγορίες των ανακυκλώσιμων ειδών

<http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/3601> (σε τρεις κατηγορίες)

<https://learningapps.org/display?v=prcxqzgj521> (σε έξι κατηγορίες)

Εργαστήριο 5

ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ-ΠΑΙΔΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ ΣΠΥΡΟΥ ΛΑΜΠΡΟΥ (ανασύρθηκε στις 25-5-2021)
δίνεται ο σύνδεσμός μέσω Safeyoutube <https://video.link/w/mlJxc>

Φορείς και άλλες συνεργασίες που θα εμπλουτίσουν το πρόγραμμά μας

(α) Συνεργασία με Κέντρα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης που υπάρχουν κοντά. Εάν υπάρχει η δυνατότητα να επισκεφθεί το νηπιαγωγείο ένα Κέντρο Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης ή να δεχθεί επίσκεψη από κάποιον ειδικό είναι καλό να οργανωθεί στο 4^ο Εργαστήριο του προγράμματος.

(β) Συνεργασία με τη WWF ή την Action Aid εφόσον το υλικό και οι δράσεις που προτείνουν για την προστασία του περιβάλλοντος αφορούν στο θέμα.

(γ) Τις Διευθύνσεις Πρωτοβάθμιας Εκπαίδευσης με τα προγράμματα σχολικών δραστηριοτήτων για το περιβάλλον, καθώς και το προτεινόμενο εκπαιδευτικό υλικό.

Αξιολόγηση Εργαστηρίου- Συνολική αποτίμηση & αναστοχασμός πάνω στην υλοποίηση - Εκδηλώσεις διάχυσης

Για την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού προγράμματος σε επίπεδο γνώσεων και Δεξιοτήτων Μάθησης, Νου, Ζωής και Τεχνολογίας προτείνεται η χρήση Κλείδας Αξιολόγησης που βασίζεται στο Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό (Συμβούλιο της Ευρώπης, 2018). Επίσης, η σύγκριση του αρχικού με τον τελικό εννοιολογικό χάρτη, καθώς και η δημιουργία ιστορίας με τον «Χάρτη της ιστορίας» (Χατζηγεωργιάδου, 2018).

Οι εκδηλώσεις διάχυσης αφορούν στην θεατρική παράσταση και τη διάχυση της βιντεοσκόπησης της στην ιστοσελίδα του νηπιαγωγείου. Επίσης, είναι δυνατό να δημιουργηθεί σελίδα ειδικά για το εκπαιδευτικό πρόγραμμα, οπότε μπορούν να αναρτηθούν οι εργασίες, οι κατασκευές αλλά και συνολικά η πορεία υλοποίησής του.

Προτεινόμενη Κλείδα Αξιολόγησης για κάθε μαθητή/τρια

	1	2	3	4
Γνώσεις				
Γνωρίζει την έννοια της ανακύκλωσης				
Γνωρίζει τη σήμανση της ανακύκλωσης				
Γνωρίζει τουλάχιστον 4 ανακυκλώσιμα υλικά				
Γνωρίζει τους τρόπους ανακύκλωσης που εφαρμόζονται στο νηπιαγωγείο				
Κατανοεί τη χρησιμότητα της ανακύκλωσης (μείωση των απορριμμάτων, μείωση εξάντλησης φυσικών πόρων)				
Γνωρίζει τα βασικά στάδια της διαδικασίας ανακύκλωσης (συλλογή, μεταφορά σε χώρους διαλογής, συμπίεση, μεταφορά σε εργοστάσια για επεξεργασία ως πρώτων υλών)				
Εφαρμόζει την ανακύκλωση σε ευκαιρίες που δίνονται στο νηπιαγωγείο				
Επικοινωνία και Σεβασμός				
Ακούει προσεκτικά τους άλλους				
Σέβεται τις απόψεις των άλλων				
Μπορεί να αναγνωρίζει πότε ένας σύντροφος χρειάζεται τη βοήθειά του/της				

Λαμβάνει υπόψη του/της τα συναισθήματα των άλλων όταν συμπεριφέρεται				
Μπορεί να εκφράζει τις σκέψεις του/της για ένα πρόβλημα σχετικό με το θέμα (συζητήσεις – προβληματισμοί στην ολομέλεια)				
Ζητά από τους ομιλητές να επαναλάβουν κάτι που δεν του/της είναι ξεκάθαρο				
Συμμετείχε ενεργά στις παρουσιάσεις των αποτελεσμάτων στην ολομέλεια και στην τελική εκδήλωση				
<u>Συνεργασία, Σεβασμός και Υπευθυνότητα</u>				
Αναγνωρίζει τα αισθήματα των άλλων				
Σέβεται τους κανόνες συνεργασίας στην ομάδα				
Αλλάζει τις απόψεις του/της, εφόσον του/της αποδείξουν ότι κάτι τέτοιο είναι απαραίτητο				
Προσαρμόζεται σε νέες καταστάσεις ή απαιτήσεις				
Οικοδομεί θετικές σχέσεις με τα μέλη της ομάδας				
Όταν εργάζεται ως μέλος μιας ομάδας, συμβάλλει στην ομαδική εργασία				
Ολοκληρώνει τα καθήκοντά του/της				
Μπορεί να βρίσκει εναλλακτικές λύσεις για την επίλυση των συγκρούσεων				
Πρότείνει ιδέες για την επίλυση των προβλημάτων στην ομάδα				
<u>Αναλυτική και Κριτική σκέψη</u>				
Υποστηρίζει τις απόψεις του/της με αποδείξεις				
Εντοπίζει διαφορές και ομοιότητες στο υλικό που εξετάζει				
Χρησιμοποιεί δεδομένα που μάζεψε για να κρίνει το θέμα				
<u>Κριτική σκέψη και Γνώση εαυτού</u>				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τον εαυτό του/της από τις διαφορετικές σκοπιές				
Μπορεί να περιγράφει τα κίνητρά του/της				
Υποστηρίζει τις απόψεις του/της με αποδείξεις				
Αντιλαμβάνεται τι σκέφτονται οι άλλοι για εκείνον/η				
Μπορεί να αναστοχάζεται κριτικά τα συναισθήματα και τα αισθήματά του/της				

Μπορεί να περιγράψει τους τρόπους με τους οποίους οι σκέψεις και τα συναισθήματά του/της επηρεάζουν τη συμπεριφορά του/της				
Συμμετείχε ενεργά στη δημιουργία του σεναρίου του θεατρικού υλοποιώντας τις γνώσεις του/της				
Κατανόησε την επίδραση της ανθρώπινης συμπεριφοράς στο περιβάλλον				
Εξέφρασε εναλλακτικούς τρόπους φροντίδας του περιβάλλοντος				
<u>Δημιουργικότητα και Αυτεπάρκεια</u>				
Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να επιλύει τα περισσότερα προβλήματα εφόσον καταβάλλει την αναγκαία προσπάθεια				
Δείχνει αυτοπεποίθηση ότι μπορεί να επιτυγχάνει καλά αποτελέσματα όταν αναλαμβάνει να επιτελέσει ένα καθήκον				
Δείχνει σιγουριά για τη λήψη αποφάσεων				
Δείχνει αυτοπεποίθηση στην ικανότητά του/της για επιτυχία				
Συνεργάζεται καλά με συμμαθητές/τριες που έχουν διαφορετικές απόψεις				
Ολοκληρώνει μόνος/η τα καθήκοντα μάθησης				
Μπορεί να εντοπίζει μόνος/η τα κενά στις γνώσεις του/της				
Διαχειρίζεται αποτελεσματικά τον χρόνο του/της για να επιτυγχάνει τους μαθησιακούς στόχους του/της				
Μπορεί να αξιολογεί την ποιότητα της δικής του/της δουλειάς				
<u>Δεξιότητες Τεχνολογίας</u>				
Απαντά σε ερωτήσεις κατανόησης βάσει του πολυμεσικού υλικού που προβάλλεται στα πλαίσια των διδακτικών δραστηριοτήτων				
Ζητά τη βοήθεια ενηλίκων όταν θα πρέπει να τραβήξει φωτογραφίες με τάμπλετ ή κινητό				
Μπορεί να αξιοποιήσει ψηφιακό εργαλείο με την παρουσία ενήλικα (αριστερό κλικ ή/και σύρε - άσε)				

Οι διαβαθμίσεις αντιστοιχούν στα εξής:

	1^ο επίπεδο εκδήλωσης της δεξιότητας	2^ο επίπεδο εκδήλωσης της δεξιότητας	3^ο επίπεδο εκδήλωσης της δεξιότητας	4^ο επίπεδο εκδήλωσης της δεξιότητας
Διαβαθμίσεις	Αρχόμενη	Αναπτυσσόμενη	Ικανοποιητική	Εξαιρετική
Παρατηρούμενες ενδείξεις ως προς τη δεξιότητα (ο μαθητής/η μαθήτρια)	ανταποκρίνεται ως προς την δεξιότητα σε επιδείξεις, υποδείξεις, σε δραστηριότητα καθοδήγησης	καταβάλει προσπάθεια, συμμετέχει ενεργά, δοκιμάζει/πειραματίζεται, δεν εγκαταλείπει, ζητά υποστήριξη κατά την εμπλοκή του/της στη δραστηριότητα	αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και προωθεί συnergατικές στρατηγικές κατά την εμπλοκή του στη δραστηριότητα	Εκδηλώνει αυθεντική διάθεση για γενίκευση, μεταφέρει την εκδηλούμενη δεξιότητα σε άλλες δραστηριότητες, συμμετέχει ολόπλευρα στη δραστηριότητα

Σύγκριση εννοιολογικών χαρτών (αρχικού και τελικού)

(α) Δημιουργία αρχικού και τελικού εννοιολογικού χάρτη με ιδεοθύελλα στην ολομέλεια και καταγραφή των απαντήσεων των παιδιών.

Ο αρχικός εννοιολογικός χάρτης έχει στόχο τη διερεύνηση της προηγούμενης γνώσης και εμπειρίας των παιδιών για το θέμα για την καλύτερη διαμόρφωση της πορείας της έρευνας.

Προτείνονται οι ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Τι είναι σκουπίδια;
2. Που έχετε δει σκουπίδια;
3. Πού νομίζετε ότι υπάρχουν σκουπίδια σε ένα δρόμο;
4. Τι νομίζετε ότι υπάρχει στο δρόμο που έχει σχέση με τα σκουπίδια;
5. Τι άλλο υπάρχει που έχει σχέση με τα σκουπίδια;
6. Εσείς τι κάνετε με τα σκουπίδια;
7. Τι θα είχε ενδιαφέρον να ψάξουμε σε σχέση με τα αντικείμενα που δεν χρειαζόμαστε πια;

Ο τελικός εννοιολογικός χάρτης έχει ως στόχο την καταγραφή και τεκμηρίωση της νεοαποκτηθείσας γνώσης των παιδιών και ταυτόχρονα την κινητοποίηση μεταγνωστικών διεργασιών μέσω του αναστοχασμού. Οι μαθητές/τριες αναστοχάζονται σχετικά με τη διαδικασία της μάθησης τους, τον εμπλουτισμό των πρότερων γνώσεων τους, αξιολογούν τη συνεισφορά τους στη μαθησιακή διαδικασία, εκφράζουν τα συναισθήματά τους για αυτήν και συγκρίνουν τις ιδέες και γνώσεις τους με αυτές άλλων παιδιών σχετικά με το θέμα. Προτείνεται να διαμοιραστεί ο τελικός εννοιολογικός χάρτης με άλλα όμορα νηπιαγωγεία ώστε να γίνει σύγκριση των διαφορετικών εννοιολογικών χαρτών των τμημάτων.

Προτείνονται οι ακόλουθες ερωτήσεις:

1. Θα σας διαβάσω από τον πρώτο χάρτη τι πιστεύατε για τα απορρίμματα. Θέλω να μου εντοπίσετε τις διαφορές σε όσα γνωρίζετε τώρα με όσα γνωρίζατε πριν. Ποια είναι η πιο σημαντική αλλαγή; Τελικά τι είναι απορρίμματα;

2. Αναρωτιέμαι πώς θα μπορούσαμε να τα μειώσουμε;
3. Αναρωτιέμαι τι θα συμβεί εάν τελικά δεν κάνουμε ανακύκλωση ..
4. Πού νομίζετε ότι βοηθήσατε όταν μαθαίναμε όλα αυτά τα πράγματα;
5. Ποια από όλες τις δραστηριότητες που κάναμε σας άρεσε περισσότερο και γιατί;
6. Πώς νιώθετε για όλα όσα κάναμε και για όλα όσα μάθατε;
7. Θα σας διαβάσω και τον χάρτη που έστειλαν από το άλλο νηπιαγωγείο. Ποιες διαφορές εντοπίζετε; Ποιες είναι οι ομοιότητες;
8. Με τι θα θέλατε να ασχοληθούμε μετά; Πώς νομίζετε ότι θα το κάναμε;

Σύνδεση της νεοαποκτηθείσας γνώσης με την Τέχνη -Παραγωγική Μάθηση μέσω της Τέχνης

Με την αξιοποίηση του «Χάρτη της ιστορίας» για τη δημιουργία του σεναρίου του θεατρικού δρώμενου, οι μαθητές/τριες οικοδομούν τη νέα γνώση και τη συνδέουν με την τέχνη για την παραγωγή μιας νέας μοναδικής δημιουργίας. Εφαρμόζουν εμπράκτως τις νέες γνώσεις και ιδέες ενώ επιτελείται μία διαφοροποίηση στο περιεχόμενο των αποτελεσμάτων της αξιολόγησης των στόχων του εργαστηρίου, με τον καλύτερο δυνατό τρόπο.

Σημειώσεις:

Οι φωτογραφίες που αξιοποιήθηκαν στις ψηφιακές εφαρμογές, προήλθαν από το Φωτόδεντρο (<http://photodentro.edu.gr/lor/r/8521/3601>) και από την ιστοσελίδα διάθεσης ελεύθερου πολυμεσικού υλικού Pixabay <https://pixabay.com/el/>

Βιβλιογραφία

Συμβούλιο της Ευρώπης (2018). *Πλαίσιο Αναφοράς Ικανοτήτων για Δημοκρατικό Πολιτισμό. Τόμος 1*

Χατζηγεωργιάδου Σ. (2018). *Με νου και φαντασία θα σας πω μια ιστορία! Μια παιδαγωγική πρόταση για τη βελτίωση του αφηγηματικού λόγου παιδιών προσχολικής και πρώτης σχολικής ηλικίας. Από τη Γνωστική Ψυχολογία στην εκπαιδευτική πράξη.* Θεσσαλονίκη: Εκδόσεις Βάρφη.

Υποδειγματικό Υλικό- Δειγματικά Φύλλα εργασίας - Περιγραφή εργαστηρίων & δράσεων

Όλα τα φύλλα εργασίας που χρησιμοποιούνται στο εκπαιδευτικό πρόγραμμα είναι ανοιχτού τύπου, βάσει των αρχών της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, χωρίς να υπάρχει πρόβλεψη σωστού -λάθους, όλες οι απαντήσεις θεωρούνται αποδεκτές και άξιες συζήτησης και παρουσίασης. Η μορφή που προτείνεται να έχουν είναι η εξής: Δημιουργία πλαισίου για την αποτύπωση των παιδιών και πλαισίου για την καταγραφή των απαντήσεων των παιδιών στα ερωτήματα (βλ. Εικόνα 1 - Φύλλο εργασίας 1).

Οι ερωτήσεις των φύλλων εργασίας είναι οι εξής:

(α) **Φύλλο Εργασίας 1:** Τι συμβαίνει με όσα πράγματα δεν χρειαζόμαστε;

(β) **Φύλλο Εργασίας 2:** Τι είναι αυτή η άσχημη μυρωδιά; Από που έρχεται και γιατί;

(γ) **Φύλλο Εργασίας 3:** Ο τόπος μου χωρίς αρκετούς κάδους απορριμμάτων και ο τόπος μου με αρκετούς κάδους.

(δ) **Φύλλο Εργασίας 4:** Σημειώνω τη διαδρομή που ακολουθήσαμε γύρω από το σχολείο και όλα όσα είδαμε στον δρόμο μας. Είναι αρκετά φροντισμένο το περιβάλλον γύρω; Τι αλλαγές θα πρότεινα;

(ε) **Φύλλο Εργασίας 5:** Πως καταστρέφει το περιβάλλον ο άνθρωπος με τα απορρίμματά του;

(στ) **Φύλλο Εργασίας 6:** Πως μπορεί να συμπεριφερθεί ο άνθρωπος σε σχέση με τα απορρίμματά του ώστε να φροντίσει το περιβάλλον;

ΟΝΟΜΑ.....	Ημερομηνία 9/5/2021
Τι συμβαίνει με όσα πράγματα δεν χρειαζόμαστε; Σκέφτομαι, αποτυπώνω τις ιδέες μου και εξηγώ.	
Χώρος καταγραφής σημειώσεων εκπαιδευτικού	
Χώρος σχεδιαστικής αποτύπωσης παιδιών	

Εικόνα 1

ΟΝΟΜΑ..... Ημερομηνία 9/5/2021

Τι είναι αυτή η άσχημη μυρωδιά; Από που έρχεται και γιατί;

|

Εικόνα 2 (Φύλλο Εργασίας 2)

ΟΝΟΜΑ..... Ημερομηνία 9/5/2021

Ο τόπος μου χωρίς αρκετούς κάδους απορριμμάτων και ο τόπος μου με αρκετούς κάδους.

Εικόνα 3 (Φύλλα Εργασίας 3)

ΟΝΟΜΑ..... Ημερομηνία 9/5/2021

Σημειώνω τη διαδρομή που ακολουθήσαμε γύρω από το σχολείο και όλα όσα είδαμε στον δρόμο μας. Είναι αρκετά φροντισμένο το περιβάλλον γύρω; Τι αλλαγές θα πρότεινα;

[Empty box for drawing]

Εικόνα 4 (Φύλλο Εργασίας 4)

ΟΝΟΜΑ..... Ημερομηνία 15/5/2021

Πως καταστρέφει το περιβάλλον ο άνθρωπος με τα απορρίμματά του;

[Empty box for drawing]

Εικόνα 5 (Φύλλο Εργασίας 5)

ΟΝΟΜΑ..... Ημερομηνία 15/5/2021

Πως μπορεί να συμπεριφερθεί ο άνθρωπος σε σχέση με τα απορρίμμάτα του ώστε να φροντίσει το περιβάλλον;

Εικόνα 6 (Φύλλο Εργασίας 6)

Είναι σημαντικό να τονιστεί ότι σε όλα τα φύλλα εργασίας, ο/η ρωτά ατομικά τα παιδιά και ζητά να απαντήσουν στα ερωτήματα που θέτονται, είτε πρόκειται για ατομική είτε για συνεργατική δραστηριότητα. Συνηθισμένες ερωτήσεις που προτείνονται να γίνονται ανεξαρτήτως του θέματος του φύλλου εργασίας είναι οι εξής: (α) Εξήγησε μου γιατί το λες αυτό; (β) Πως το σκέφτηκες αυτό; (γ) Πως σε έκανε να νιώσεις αυτό; (δ) Τι νομίζεις θα συνέβαινε αν...;

Διενεργούνται, λοιπόν, συνεντεύξεις με τη μορφή σύντομων δομημένων συζητήσεων που βοηθούν να κατανοήσει ο/η εκπαιδευτικός τη σκέψη του παιδιού, αλλά και το ίδιο το παιδί να μπορέσει να εκφράσει γνώσεις, σκέψεις και συναισθήματα.

Ενδεικτικές δραστηριότητες για την περιγραφική αξιολόγηση

1. Οι συζητήσεις στην ολομέλεια κατά την έναρξη του προγράμματος και κατά τη λήξη με τη διαμόρφωση των ημιδομημένων εννοιολογικών χαρτών προσφέρουν ένα εμπλουτισμένο περιβάλλον για την αξιολόγηση της μάθησης των παιδιών. Στις συζητήσεις που προτείνονται χρησιμοποιούνται, τόσο κλειστού όσο και ανοιχτού τύπου ερωτήσεις. Οι ερωτήσεις κλειστού τύπου αξιοποιούν τη μνήμη των παιδιών (π.χ. Τι είναι απορρίμματα; Πείτε μου ανακυκλώσιμα υλικά; Ποιος θυμάται τη διαδικασία της ανακύκλωσης;). Αντίθετα, οι ερωτήσεις ανοιχτού τύπου που επιδέχονται πολλά είδη απαντήσεων ενθαρρύνουν τα παιδιά να αναπτύσσουν τη φαντασία τους, τη δημιουργική τους σκέψη και να χρησιμοποιούν πιο πλούσιο λεξιλόγιο (π.χ. Τι θα είχε ενδιαφέρον να ψάξουμε σε σχέση με τα αντικείμενα που δεν χρειαζόμαστε πια; Ποια δραστηριότητα από όλες θα θέλατε να επαναλάβουμε και γιατί;)
2. Η επισκόπηση του portfolio των εργασιών του προγράμματος μαζί με το παιδί, αποτελεί μία σημαντική δραστηριότητα περιγραφικής αξιολόγησης. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να προσκαλέσει το παιδί να συζητήσουν για το περιεχόμενο του portfolio. Η διαδικασία αυτή βοηθά το παιδί να επεξεργαστεί πληροφορίες που προσέλαβε από το πρόγραμμα και να τις χρησιμοποιήσει για μελλοντικές δράσεις. Μαθαίνει σταδιακά να παρατηρεί την πορεία της μάθησής του και να αναγνωρίζει την πρόοδό του. Σε αυτή τη δραστηριότητα ο/η εκπαιδευτικός μπορεί να ρωτήσει στο παιδί τις ερωτήσεις αυτο-αξιολόγησης και να σημειώσει τις απαντήσεις του (**Φύλλο Αυτο-αξιολόγησης II**). Η παρατήρηση της πορείας μάθησης μέσα από τις εργασίες που ολοκληρώθηκαν κατά τη διάρκεια του προγράμματος παρέχουν ένα ουσιαστικό πλαίσιο αναστοχασμού με νόημα για το παιδί.
3. Καταγραφή μιας «αφήγησης ιστορίας» (ΙΕΠ, 2017), μέσω της οποίας πραγματοποιείται αφηγηματική παρουσίαση της μαθησιακής εμπειρίας μιας ομάδας παιδιών. Ο/Η εκπαιδευτικός αναθέτει μία εργασία δικής του επιλογής σε ζεύγη παιδιών, για παράδειγμα μία εργασία ομαδικής κατασκευής από ανακυκλώσιμα υλικά είτε δισδιάστατη είτε τρισδιάστατη. Δίνει την ελευθερία στα παιδιά να επιλέξουν υλικά, τρόπο εκτέλεσης και τίτλο έργου. Κατά τη διάρκεια της εργασίας των ζευγαριών ο/η εκπαιδευτικός κυκλοφορεί και φωτογραφίζει τα στάδια της συνεργασίας, σημειώνει σύντομα σχόλια ή διαλόγους της επικοινωνίας των παιδιών και καταγράφει δικές του παρατηρήσεις σε σχέση με τα συναισθήματα των παιδιών που συνεργάζονται και σε σχέση με το αποτέλεσμα της εργασίας (πρωτότυπο, δημιουργικό κτλ), αλλά και πιθανούς τρόπους που ξεπεράστηκαν δυσκολίες (συνεργασίας, επικοινωνίας ή υλοποίησης του έργου). Στο τέλος, της δραστηριότητας, εκτός από τα έργα των παιδιών, θα έχει συλλεχθεί ένα πλήθος πληροφοριών που αποτυπώνει τις δεξιότητες συνεργασίας, επικοινωνίας, δημιουργικότητας και κατασκευής των παιδιών (φωτογραφίες, αυθόρμητες καταγραφές των λόγων των παιδιών και παρατηρήσεις του/της εκπαιδευτικού). Όλα αυτά μπορεί να γραφτούν περιγραφικά ως ιστορία και να εκτυπωθούν σε ένα φύλλο

«αφήγησης ιστορίας» για κάθε ζευγάρι. Μέσα στην ιστορία θα υπάρχουν οι φωτογραφίες με λεζάντες τους διαλόγους ή τα σχόλια των παιδιών ή τις παρατηρήσεις του/της εκπαιδευτικού. Κλείνοντας, την ιστορία ο/η εκπαιδευτικός προτείνει πιθανούς νέους μαθησιακούς στόχους για τα παιδιά.

Τέλος, μπορεί να δοθεί ένα φύλλο αυτο-αξιολόγησης (**Φύλλο Αυτο-αξιολόγησης Ι**) σε κάθε παιδί και να ολοκληρωθεί η δραστηριότητα με μια ατομική συνέντευξη των παιδιών.

Βιβλιογραφία

ΙΕΠ (2017). *Οδηγός Εκπαιδευτικού για την Περιγραφική Αξιολόγηση στο Νηπιαγωγείο.*

http://www.iep.edu.gr/images/IEP/ΕΠΙΣΤΙΜΟΝΙΚΗ_ΥΠΙΡΕΣΙΑ/Epist_Monades/A_Kyklos/Evaluation/2017/1_Perigrafiki_NIPIAGOGEIO.pdf

Φύλλα περιγραφικής αυτο-αξιολόγησης

Οι ερωτήσεις στα φύλλα αυτο-αξιολόγησης είναι ενδεικτικές και όχι δεσμευτικές. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να τροποποιήσει τις ερωτήσεις ανάλογα με τις ανάγκες του τμήματος, ή της υλοποίησης, καθώς και να χρησιμοποιήσει όσες νομίζει ότι εξυπηρετούν καλύτερα τον αναστοχασμό και την αυτο-αξιολόγηση των παιδιών.

Φύλλο Αυτο-αξιολόγησης I

1. Ποια υλικά χρησιμοποιήσατε και γιατί;
2. Ποια επέλεξε εσύ;
3. Είσαι ευχαριστημένος από το αποτέλεσμα;
4. Τι ακριβώς έκανες εσύ;
5. Τι σε δυσκόλεψε;
6. Πως βοήθησες στη δουλειά με τον/τη φίλο/η σου;
7. Πως επιλέξατε τον τίτλο της εργασίας σας;
8. Τι θα άλλαζες, αν το ξαναέκανες;
9. Τι άλλο θα ήθελες να μάθεις ή να κάνετε;

Φύλλο Αυτο-αξιολόγησης II

1. Τι έκανες όταν ψάχνατε για το τί είναι ανακύκλωση/όταν ετοιμάζατε το θεατρικό/όταν φτιάχνατε τις μάσκες και τα κουστούμια;
2. Πώς το έκανες;
3. Τι χρησιμοποίησες;
4. Τι συνέβη τότε....(αναφέρουμε ένα περιστατικό στο οποίο συμμετείχε ενεργά το παιδί); Γιατί νομίζεις ότι συνέβη;
5. Παρατήρησε τις ζωγραφιές σου πριν και αυτές που έφτιαξες τώρα. Ποιες διαφορές εντοπίζεις; Για ποιο λόγο υπάρχουν διαφορές;
6. Θυμάσαι κάποια δραστηριότητα (παιχνίδι) που κάναμε και σε βοήθησε να καταλάβετε πως γίνεται η ανακύκλωση και τι είναι;
7. Τι σε δυσκόλεψε και τι όχι σε αυτή την εργασία/δραστηριότητα (αναφερόμαστε σε κάποιο συγκεκριμένο φύλλο εργασίας);
8. Κατάφερες να τραβήξεις φωτογραφία τον δίσκο σου με το φαγητό σου; Μόνος ή ζήτησες βοήθεια;
9. Κατάφερες να παίξεις τα παιχνίδια στο υπολογιστή/τάμπλετ; Τι σε δυσκόλεψε σε αυτό;
10. Είσαι ευχαριστημένος/η με τα αποτελέσματα της εργασίας/το θεατρικό/την αφίσα...;
11. Τι έμαθες από αυτό;
12. Τι θα σε βοηθούσε να το κάνεις καλύτερα;

Περιγραφή ενδεικτικών δραστηριοτήτων για το portfolio μαθητή/-τριας

Μέσα στο portfolio του μαθητή/τριας εντάσσονται:

1. Τα φύλλα εργασίας
2. Τα αποτελέσματα της Κλίμακας Αξιολόγησης
3. Τα φύλλα αυτο-αξιολόγησης
4. Η «αφήγηση ιστορίας»
5. Εκτυπωμένες φωτογραφίες των εννοιολογικών χαρτών

Επίσης, καλό θα ήταν να υπάρχει σε περίπτωση αλλαγών του εκπαιδευτικού προγράμματος κατά την υλοποίηση, η καταγραφή των δραστηριοτήτων όπως αυτές οργανώθηκαν και εφαρμόστηκαν.

Βίντεο